

A Fővárosi Ítéletábra a Szűcs Péter Űgyvédi Iroda (fél címe, űgyintéző: dr. Szűcs Péter űgyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (uo.) II. rendű és III.rendű felperes neve (uo.) III. rendű felpereseknek - a Jaczkovics Űgyvédi Iroda (fél címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2017. szeptember 5. napján kelt 29.P.21.153/2012/85. számú ítélete ellen az I-III. rendű felperesek részéről 87. sorszám alatt, az alperes részéről 88. sorszám alatt előterjesztett és 90. sorszám alatt megindokolt fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben, a következők szerint változtatja meg:

- ? az I-II. rendű felpereseket megillető kártérítés összegét 25.486.532 forintról felemeli 26.485.183 (Huszonhatmillió-négyszáznyolcvanötezer-száznyolcvanhárom) forintra azzal, hogy ebből az összegből az alperes 178.024 forint helyett 222.173 (Kettőszázhuszonkettőezer-százhetvenhárom) forint után, 37.672 forint helyett 48.716 (Negyvennyolcezer-hétszáztizenthat) forint után, 188.772 forint helyett 240.335 (Kettőszáznegyvenezer-háromszázharmincöt) forint után, 142.801 forint helyett 195.511 (Egyszázkilencvenötezer-ötszáztizentegy) forint után, 1.164.663 forint helyett 1.534.680 (Egymillió-ötszázharmincnégyezer-hatszáznyolcvan) forint után, 1.097.374 forint helyett 1.566.832 (Egymillió-ötszázhatvanhatezer-nyolcszázharminckettő) forint után köteles megfizetni - az elsőfokú bíróság által megállapított időpontoktól kezdődően - a törvényes mértékű késedelmi kamatot;
- ? az I. rendű felperest megillető kártérítés összegét 8.947.986 forintról 10.922.911 (Tízmillió-kilencszázhuszonkettőezer-kilencszáztizentegy) forintra felemeli azzal, hogy ezen összeg után az alperes 2010. december 23. napjától köteles törvényes mértékű késedelmi kamatot fizetni.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy - 15 napon belül - fizessen meg együttesen az I-III. rendű felpereseknek 203.000 (Kettőszázháromezer) forint plusz áfa összegű fellebbezési eljárási költséget.

A le nem rótt 949.700 (Kilencszáznegyvenkilencezer-hétszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az I-II. rendű felperesek gyermeke a III. rendű felperes, aki 2003. április 5-én súlyos agyi károsodással született meg az alperesi kórházban. A III. rendű felperes nem tud önállóan járni, felülni, fordulni; folyamatos kényszermozgásokkal küzdő, kényszertartásban elhelyezkedő gyermek. Beszélni nem tanult meg, verbálisan nem irányítható, figyelme csak nagyon rövid időre kelthető fel. A III. rendű felperes önállóan nem eszik, és csak pépes étellel táplálható, mivel nem rág; szobatisztává válása hiányában pelenkázásra szorul. A III. rendű felperest a szülei gondozzák, ellátását és ápolását elsősorban édesanyja az I. rendű felperes végzi. A III. rendű felperes egészségi állapotában jelentős javulás nem várható, élethosszig tartóan teljes ellátásra és gondozásra szorul.

Az elsőfokú bíróság 37. sorszámu - a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.21.499/2014/8. számú közbenső ítéletével helybenhagyott - közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes kártérítő felelősséggel tartozik az I. rendű felperes terhességvégzése és születése során megvalósult alperesi mulasztások következtében a III. rendű felperesnél kialakult egészségkárosodással okozati összefüggésben az I-III. rendű felpereseket ért károkért.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg: az I. rendű felperesnek 6.000.000 forintot, a II. rendű felperesnek 5.000.000 forintot, a III. rendű felperesnek 14.000.000 forintot, ezen összegek 2003. április 15. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatával; az I-II. rendű felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 25.486.532 forintot, ezen összeg részösszegei után járó törvényes mértékű késedelmi kamatával; az I. rendű felperesnek 8.947.986 forintot 2012. augusztus 1. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatával; az I-II. rendű felpereseknek mint egyetemleges jogosultak részére 2017. március 1. napjától kezdődően havi 257.404 forint költségpótló járadékot; az I. rendű felperes részére 2017.március 1. napjától kezdődően havi 69.150 forint jövedelempótló járadékot; az I-II. rendű felpereseknek mint egyetemleges jogosultak részére 3.145.960 forint perköltséget, továbbá 716.724 forint szakértői költséget az állam javára. Ezt meghaladóan elutasította a keresetet, és megállapította, hogy a le nem rótt 1.500.000 forint kereseti illetéket az állam viseli.

Döntésének jogi indokolása szerint az alperes kártérítő felelősségét megállapító jogerős közbenső ítéletre figyelemmel nem volt vitás, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 355. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles az I-III. rendű felperesek vagyoni és nem vagyoni kárait megtéríteni. A kártérítésnek, illetve a vagyoni kártérítés célját szolgáló járadéknak az összegét a rég. Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján állapította meg.

A nem vagyoni kártérítéssel kapcsolatban kifejtette: a III. rendű felperes kirívóan nagy mértékű egészségkárosodást szenvedett el, ami súlyos pszichés traumát jelentett a szülei számára, és alapvetően megváltoztatta az életüket. A hasonló ügyekben hozott bírósági ítéletek elemzéséből arra a következtetésre jutott, hogy a sérült gyermek részére megítélt kártérítés a 10-18.000.000 forint közötti tartományban helyezkedett el, míg a szülők részére 3-8.000.000 forint közötti összegű nem vagyoni kártérítést ítélt meg. A III. rendű felperes vonatkozásában értékelte, hogy születésétől kezdődően magatehetetlen, minden élettevékenységében mások segítségére szorul, önálló életre soha nem lesz képes, így a teljes emberi élet megvalósításától véglegesen elesett. E hátrányok súlyosságára figyelemmel részére 14.000.000 forint nem vagyoni kártérítést állapított meg.

Az I-II. rendű felperesek esetében figyelembe vette, hogy a történetek mindkettőjüket jelentősen megviselték. Életvitelük alapvetően megváltozott, beteg gyermekük ellátása és gondozása felemészti minden idejüket, ezért beszűkültek a társadalmi kapcsolataik, hiszen a szabadidejük szinte megszűnt.

Az I. rendű felperes végzi a beteg gyermek gondozását, idejét teljes mértékben ez a tevékenység tölti ki, jövőképe negatívvá vált, lényegében csak a III. rendű felperes ápolására és sorsára tud fókuszálni. Erre figyelemmel részére 6.000.000 forint nem vagyoni kártérítést állapított meg.

A II. rendű felperesnél értékelte, hogy karrierjének az íve a beteg gyermek gondoskodására fordított idő miatt megszűnt, hiszen kénytelen volt olyan munkát vállalni, amely mellett több időt fordíthat a III. rendű felperesre. A kialakult helyzet érzelmileg is megviselte, társas kapcsolatai ellaposodtak, és a házastársi kapcsolata is terheltté vált. Erre figyelemmel részére 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítést állapított meg. Mindhárom összeget megnövelte a III. rendű felperes születésétől számított törvényes mértékű késedelmi kamattal [régi Ptk. 301. § (1) bekezdés].

A vagyoni károk tekintetében kifejtette: az alperes csak azon költségek és kiadások megtérítésére köteles, amelyek egészséges gyermek esetén nem merülnek fel. Az összecszerűség megállapítása során a köztudomású tényekből indult ki, és abban az esetben, amennyiben a kár mértéke nem volt pontosan kiszámítható, úgy olyan összegű általános kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest, amely a károsultak teljes anyagi kárpótlására alkalmasnak mutatkozik [régi Ptk. 359. §].

Az ápolási-gondozási többletköltségek megállapítása során köztudomású tényként fogadta el, hogy a III. rendű felperes folyamatos gondozásra, illetve állandó felügyeletre szorul. Az e tevékenység elvégzésére az I-II. rendű felperesek által felszámított munkaórákat némileg túlzónak tartotta, figyelembe véve, hogy az egészséges csecsemők is teljes ellátásra és ezen belül gyógyszerelésre szorulnak, továbbá értelmi és mozgáskoordinációs fejlesztésük is időigényes elfoglaltságot jelent a szülők számára. Minderre figyelemmel a III. rendű felperes kétéves koráig a gyógyszereléssel kapcsolatos többletidő ráfordítást napi 15 percben; az értelmi fejlesztéssel kapcsolatos többletidő ráfordítást napi 30 percben, míg az otthoni tornáztatással és masszázssal kapcsolatos többletidő ráfordítást napi 45 percben határozta meg; az összes többlettevékenység időigényességére figyelemmel napi 5 óra 30 percben határozta meg a III. rendű felperes többletápolási tevékenységét. A kettőtől-hároméves korig tartó összehasonlítás során figyelembe vette, hogy ebben az életkorban még az egészséges kisgyermek sem esznek önállóan, de a III. rendű felperes ételseinek és italának az elkészítése hosszabb időráfordítást igényel; ezt, valamint az egyéb tevékenységeket figyelembe véve 6 óra 18 percben határozta meg a III. rendű felperes ápolásával és gondozásával felmerült többlet időtartamot.

A háromtól-ötéves korig tartó életszakasz jellemzőit figyelembe véve, az etetéssel felmerült többlet időtartamot napi 1 óra 40 percben, míg az itatásra fordított többlet időtartamot napi 50 percben határozta meg; a gyógyszereléssel kapcsolatos többletidő ráfordítást napi 24 percben fogadta el, és minden tevékenységet összevetve napi 7 órában fogadta el a III. rendű felperes ápolásának és gondozásának a többlet időtartamát.

Ötéves kortól figyelembe vette, hogy az egészséges gyermekek egyre önállóbbak, egyre kevésbé szorulnak a felnőttek segítségére, míg a III. rendű felperesnél ez a fejlődés nem következett be. Az etetési, itatási, gyógyszerelési, értelmi fejlesztési és öltöztetési idő kapcsán visszautalt a három-ötéves korosztályra vonatkozóan elfogadott álláspontjára, melynek során kifejtette: az egészséges gyermekeket is érhetik olyan betegségek, amely miatt gyógyszerelésre szorulnak; ruháik kiválasztásában még nem tekinthetők önállóknak, és esetleg azok felvételében és levételében is segítségre szorulnak, értelmi fejlesztésükre is időt kell szánni. Erre figyelemmel ötéves kortól kezdődően napi 8 óra 31 percben határozta meg a III. rendű felperes ápolására-gondozására fordított időtartamot. Hangsúlyozta: az I-II. rendű felperesek által megjelölt napi 10 óra 21 perc többletidő ráfordítás nem életszerű, abból logikailag az következne, hogy a szülők naponta legfeljebb egymásfél órát foglalkoznak óvodás és iskolás korú egészséges gyermekükkel, amit az élettapasztalat nem támaszt alá. Mindezt összegezve a lejárt kártérítés összegét - a keresettel megjelölt 20.949.930 forinttól eltérően - 17.087.483 forintban határozta meg azzal, hogy a napi 8 óra 31 perces időtartam alapján a havi járadék összege - a keresetben megjelölt 227.597 forinttól eltérően - 188.674 forint.

A háztartási többlet humán-erőráfordítás címén előterjesztett igényrel kapcsolatban kifejtette: az aggálytalan szakértői vélemény alátámasztja, hogy a külön főzés, pépesítés többletmosás és mosogatás, teregetés, valamint takarítás indokolja a többletidő ráfordítás megállapítását. Emellett a III. rendű felperes állapota sajnálatos módon „munka megtakarításként” is jelentkezik, hiszen ő nem

jön haza koszosan a sportolásból, a játékból, nem fest, nem rajzol, amivel összekoszolhatná magát és a ruháját, valamint a berendezési tárgyakat. Ezen körülményeket figyelembe véve ezen a címen a III. rendű felperes kétéves koráig napi 1 óra majd kétéves korától napi 1,5 óra többletidő ráfordítást tartott indokoltnak; így az e címen járó lejárt kártérítés összegét - a keresetben megjelölt 3.914.758 forint helyett - 2.920.852 forintban határozta meg.

Az I-II. rendű felperesek által a közlekedés és kíséret többletköltségeként igényelt 1.179.706 forint és késedelmi kamatai megfizetésére előterjesztett keresetet alaposnak találta. A szakértői vélemény alátámasztotta, hogy a III. rendű felperes szállítása kizárólag személygépjárművel történhetett, ahol a sofőrön kívül egy kísérőnek is jelen kellett lennie. A III. rendű felperes betegéletútja igazolja, hogy kórházi ellátásainak a száma és rendszeressége jóval meghaladja az egészséges gyermek esetén felmerülő ellátások számát és rendszerességét, így az e címen igényelt összeg nem tekinthető eltúlzottnak.

Alaposnak találta az I-II. rendű felperesek rehabilitációs többletköltség igényét is, hiszen az igénybe vett kezelések az alperes magatartására visszavezethetően váltak szükségessé, amelyek indokoltságát a szakértői vélemény is alátámasztotta. Az igényelt költségeken belül azonban 50%-kal csökkentette az üzemanyag költségét, mivel a III. rendű felperes jóval kevesebb programban vehet részt, mint egy egészséges gyermek, hiszen nem vihetik sportolni, szórakozni, tanulmányi versenyre. A teljes élet megélésének a hiányát a nem vagyoni kártérítés körében vette figyelembe és ezzel párhuzamosan csökkentette az üzemanyag költséget, mivel annak megítélése „káronszerzésnek” minősülne.

Megalapozottnak találta azt is, hogy az I. rendű felperes igényt tart jövedelemvesztésének a megtérítésére, hiszen ha a III. rendű felperes egészséges lenne, úgy a fodrász végzettségű I. rendű felperes munkába tudna állni. Azt azonban nem tartotta bizonyítottnak, hogy két gyermeke mellett az I. rendű felperes már a III. rendű felperes másfél éves korától vissza tudott volna menni dolgozni. Álláspontja szerint ennek a lehetősége a III. rendű felperes hároméves korában következett volna be, mivel az I. rendű felperes ekkortól nem részesült volna egyéb ellátásban (gyed, gyes). Ezért - az I. rendű felperes helyes számítását alapul véve - ezen a jogcímen 2006. április 15. napjától kezdődően kötelezte az alperest lejárt járadék fizetésére, amelynek az összege 8.947.986 forint, míg a járadék havi összege 69.150 forint.

A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (régi Pp.) 81. § (2) bekezdése alapján a megítélt kártérítés teljes összege után számította ki az alperest terhelő perköltséget; az I-III. rendű felpereseket megillető ügyvédi költségeket a pertárgy értékéhez igazodóan 2.477.134 forint plusz áfa összegben határozta meg.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I-II. rendű felperesek és az alperes jelentett be fellebbezést.

Az I-II. rendű felperesek az elsőfokú bíróság ítéletének a részbeni megváltoztatását, és a vagyoni kártérítés összegének a felemelését kérték.

Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg a beteg gyermekük ötéves korától a gondozásával és az ápolásával felmerült többletidő ráfordítást. Köztudomású tény, hogy ötéves kortól nem kell felügyelni az egészséges gyermek étkezését és ivását; az egészséges gyermeknek képesnek kell lennie az önálló öltözködésre, ami egyebekben az iskolaérettség feltétele. Erre figyelemmel az általuk megjelölt többlet időtartam nem lett volna csökkenthető, ugyanígy a gyógyszerelés és az értelmi fejlesztés időtartama sem, hiszen csupán azokat a speciálisan felmerült gyógyszerelési időtartamot és fejlesztési időtartamot vették figyelembe, ami az alperes jogellenes és felróható károkozásával áll okozati összefüggésben. Ennek megfelelően a lejárt járadék összegét 19.911.748 forintra, míg a havi járadék összegét 227.597 forintra kérték felemelni.

Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság a háztartási kisegítéssel kapcsolatos többletköltségeket fikció alapján állapította meg, feltételezve, hogy minden iskolás gyermek rendszeresen

összekoszolja a ruházatát és a környezetét. Ezt azért sem lehetett volna figyelembe venni, mert nincs arra bizonyíték, hogy a III. rendű felperes rendszeresen sportolt volna, ha egészségesen születik, különösen arra nincs, hogy olyan sportot folytatott volna, amely ruházata komoly szennyeződését okozná. Erre figyelemmel a III. rendű felperes hatéves életkorát követő időszak tekintetében az általuk megjelölt és bizonyított két órás időtartam nem csökkenthető. Ezt az időtartamot figyelembe véve a lejárt járadék összegét 3.483.147 forintra, míg a havi járadék összegét 43.980 forintra kérték felemleni.

A rehabilitációs ellátások többletköltségén belül a közlekedési többletköltség 50%-os csökkentését ugyancsak fikción alapulónak minősítették. Előadták: nem merült fel arra adat, hogy ha a III. rendű felperes egészséges lenne, úgy a különórákra, az edzésekre és a kulturális programokra legalább ilyen gyakorisággal kellett volna gépkocsival szállítani. Bizonyítékok hiányában a közlekedésre felszámított költségek nem csökkenthetőek, ezért e tekintetben kérték a megítélt kártérítés összegének a keresetükben megjelölt összegre történő felemlését.

Az I. rendű felperes a jövedelemvesztéssel kapcsolatban előadta: személyes előadását megerősítették a meghallgatott tanúk vallomásai, miszerint a III. rendű felperes másfél éves korában tervezte, hogy visszamegy dolgozni. Kolléganője tanúvallomása azt is alátámasztotta, hogy ebben az esetben 150.000-190.000 forint között mozgott volna a jövedelme. A bizonyított tények alapján a jövedelemvesztés címén megállapított lejárt járadék összegének a felemlését kérte 10.922.911 forintra.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének a részbeni megváltoztatását, és a kártérítés összegének a csökkentését kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság indokolatlanul túlzó mértékben határozta meg az I-III. rendű felpereseket megillető nem vagyoni kártérítés összegét, különös tekintettel arra, hogy a teljes kártérítési összeghez járuló késedelmi kamatokkal együtt hozzávetőlegesen 80.000.000 forintot kell megfizetnie a részükre. Hangsúlyozta, hogy e követelés tekintetében nem tett keresetet részben elismerő jognyilatkozatot, csupán reagált a felperesek követelésére, mivel a közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően nyilvánvalóvá vált, hogy meg fogják ítélni részükre a nem vagyoni kártérítést. Mindezt figyelembe véve az I. rendű felperes tekintetében elsődlegesen 4.000.000 forintra, másodlagosan 5.000.000 forintra; a II. rendű felperes tekintetében elsődlegesen 3.000.000 forintra, másodlagosan 4.000.000 forintra; a III. rendű felperes tekintetében elsődlegesen 12.000.000 forintra, másodlagosan 13.000.000 forintra kérte leszállítani a nem vagyoni kártérítés összegét.

Az ápolási-gondozási többletköltség jogcímén megítélt kártérítés összegének a csökkentését azért kérte, mert álláspontja szerint az elsőfokú bíróság túlzó mértékben határozta meg azt az időráfordítást, ami egy egészséges gyermek ellátásához képest többletként jelentkezik a III. rendű felperes ápolása és gondozása során. A kétéves korig terjedő életszakasszal kapcsolatban előadta: ebben az időszakban nem lehet célzott értelmi fejlesztésről beszélni, ezért az erre a tevékenységre megállapított időket teljes egészében mellőzni kell.

Ugyancsak mellőzni kell az etetésre, itatásra és öltöztetésre fordított többletidőt is, hiszen ezeket a tevékenységeket szükségszerűen el kell végezni minden egészséges csecsemő esetén is. Emellett azt is figyelembe kell venni, hogy a III. rendű felperes 10 hónapos koráig folyamatos kórházi ellátásban részesült, amely időszakra eleve értelmezhetetlen és megalapozatlan az ápolás-gondozás többletköltsége jogcímén érvényesített követelés. A kettő-hároméves korig tartó időszakra előterjesztett igény kapcsán az öltöztetési többletidő teljes mellőzését kérte. A háromtól-ötéves korig tartó életszakaszra vonatkozóan előadta: ebben az életszakaszban az egészséges gyermekek is szülői felügyelet mellett fürdenek, így az ezzel kapcsolatos időráfordítást értelmetlen többletidőként beállítani. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság indokolatlanul figyelmen kívül hagyta, hogy a III. rendű felperesnek 2007. május 2-án testvére született, melyre tekintettel iratellenes az a megállapítás, miszerint az alvási időn kívül az I-II. rendű felpereseknek szinte semmi másra nem jut

idejük, mint a III. rendű felperes ellátására és felügyeletére.

A III. rendű felperes ápolási és gondozási többletköltsége arra a tényre figyelemmel is eltúlzottnak mutatkozik, hogy a III. rendű felperes óvodai majd általános iskolai nevelésben vett részt.

A háztartási többlet humán-erőráfordítás többletköltségének a csökkentését arra hivatkozással kérte, hogy az egészséges gyermekek ruháját is ki kell mosni és számukra is főzni kell. A III. rendű felperes ruhái együtt moshatók a család többi tagjának a ruhájával, így ez a tevékenység nem igényel többletidő ráfordítást. Az e jogcímen megítélt kártérítés azért is túlzónak mutatkozik, mert a III. rendű felperes óvodai, illetve iskolai ellátásban részesült. Mindezt figyelembe véve kétéves kortól napi félórás, hároméves kortól legfeljebb napi egy órás többletidő ráfordítás alapulvételével kérte a kártérítés összegének a megállapítását.

A közlekedés és kíséret többletköltsége címén megállapított tétel csökkentését arra figyelemmel kérte, hogy a III. rendű felperes kétéves koráig nem volt szükség kísérőre a szállításához, hiszen hordozóban feküdt a kocsiiban, amibe be volt szíjazva. Rámutatott: az I. rendű felperes személyes előadásából kitűnően a III. rendű felperes kísérésében a II. rendű felperes, az I. rendű felperes lánya, rokona és barátnője vett részt. A perben nem álló személyek azonban a szívességi segítségért nem igényelhetnek kártérítést, a II. rendű felperes igénye viszont megalapozatlan és eltúlzott.

Az I-III. rendű felperések ellenkérelmükben azt kérték, hogy a bíróság az alperes fellebbezésének ne adjon helyt. A nem vagyoni kártérítés összegével kapcsolatban kiemelték: az elsőfokú bíróság által megállapított összegek teljes arányosságot mutatnak a hasonló ügyekben született bírósági ítéletekben meghatározott nem vagyoni kártérítési összegekkel. Az összecszerűség meghatározásánál azt nem lehet figyelembe venni, hogy az alperes a kéresemény óta eltelt 15 év alatt nem élt részteljesítéssel, míg a közbenső ítélet jogerőre emelkedése után sem teljesített.

Az ápolás-gondozás többletköltségével kapcsolatban rámutattak, hogy az értelmi fejlesztés körében alapvető az érzékek (hallás, látás, tapintás) fejlesztése, ami egészséges gyermek esetén nem szükséges, ugyanis ők látnak, hallanak és éreznek. A szülők személyes előadásából egyértelműen kitűnik, hogy a III. rendű felperes etetése és itatása jelentősen nehezített az egészséges gyermekek etetéséhez és itatásához viszonyítva, az ezzel kapcsolatos többletidő ráfordítás hozzávetőlegesen kétszerese az egészséges gyermekek etetéséhez, itatásához szükséges időhöz viszonyítva. Az öltöztetésre ugyanez vonatkozik, hiszen a III. rendű felperes végtagjainak a görcsössége megnehezíti az öltöztetését. Hangsúlyozták: a III. rendű felperes kórházi ellátásának az időszakára nem igényeltek ápolási-gondozási díjat.

A háztartási kisegítés költségével kapcsolatban előadták: a szakvélemény megerősítette, hogy a III. rendű felperes esetében külön főzésre és pépesítésre van szükség, emellett ruházata és környezete tisztán tartása is többletidő ráfordítással jár, hiszen többet kell rá mosni mint egy egészséges gyermekre. Higiéniai okokból a III. rendű felperes ruhái nem moshatóak együtt a család többi tagjának a ruháival, ami nyilvánvalóan többletidő ráfordítással jár.

A kíséret többletköltségére vonatkozó alperesi fellebbezéssel kapcsolatban előadták: a szakvélemény bizonyítja, hogy a III. rendű felperes születésétől kezdődően szükség volt kísérőre; ezt a görcsössége indokolja, amely haladéktalan észlelést és elhárítást tesz szükségessé, amit a sofőr nem végezhet el.

Az I-II. rendű felperések fellebbezése részben megalapozott, az alperes fellebbezése megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság a kártérítés összegének a meghatározása szempontjából jelentőséghez jutó tényállást hiánytalanul felderítette, arra alapított érdemi döntésével azonban a Fővárosi Ítéletábra nem minden tekintetben értett egyet, ezért azt - a következőkben kifejtésre kerülő indokok alapján - részben megváltoztatta.

Az alperes kártérítő felelősségét megállapító közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően az elsőfokú bíróságnak az I-III. rendű felpereseket megillető kártérítés összegéről kellett döntenie. Ebből következően a fellebbezési eljárásnak kizárólag a kártérítésösszegezés volt a tárgya; a Fővárosi Ítélőtáblának azt kellett vizsgálnia, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította-e meg azoknak a kártételeknek az összegét, melyeket a felek fellebbezése érintett.

Az elsőfokú bíróság részletesen kifejtette mindazokat a szempontokat, amelyek alapján meghatározta az I-III. rendű felpereseket megillető nem vagyoni kártérítés összegét. Okfejtéséből kitűnően a káresemény idején érvényesülő ár- és értékviszonyokat irányadónak tekintve, a hasonló ügyekben megítélt nem vagyoni kártérítésekből kiindulva, az elszenvedett nem vagyoni hátrányok súlyosságával arányosan határozta meg a nem vagyoni kártérítés összegét. Ezekre a releváns szempontokra figyelemmel az elsőfokú bíróság döntése teljes összhangot mutat a régi Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdésén alapuló töretlen bírói gyakorlattal.

Az alperes nem vitatta, hogy az elsőfokú bíróság helyes szempontok alapján határozta meg nem vagyoni kártérítést, annak összegét azért minősítette túlzónak, mert a teljes tőke összeghez járuló késedelmi kamatok többszörösére növelik fizetési kötelezettségét. Ez a szempont azonban nem jut jelentőséghez a kártérítés mértékének a meghatározása során, a régi Ptk. 355. § (4) bekezdése szerint ugyanis olyan összegű kártérítést kell fizetni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. Ezzel szemben a késedelmi kamat célja nem a kár megtérítése, hanem a késedelem szankcionálása; a régi Ptk. 301. § (1) bekezdése szerint a kamatfizetési kötelezettség akkor is beáll, ha a kötelezett késedelmét kimenti. A régi Ptk. 360. § (1) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékessé válik. Nem vitás, hogy az alperes késedelembe esett, hiszen a kártérítés esedékességének a bekövetkezte ellenére idáig egyáltalán nem fizetett kártérítést az I-III. rendű felperesek részére. A késedelem következményei nem háríthatók át a károsultakra, a kártérítés tőkeösszegéhez járuló késedelmi kamat növekedése miatt a tőke összege nem csökkenthető.

A vagyoni kártételek közül mindkét fellebbezés érintette az ápolási és gondozási díj, valamint a háztartási kisegítés többletköltsége címén megállapított kártérítést; az I-II. rendű felperesek ezen tételek összegének a felemelését, míg az alperes a leszállítását kérte. Az ellenérdekű felek egyaránt az elsőfokú bíróság mérlegelését támadták, kétségbe vonták, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg az e tevékenységek elvégzéséhez szükséges munkaidő-ráfordítást. E tevékenységek meghatározása kizárólag az élettapasztalaton és a köztudomású tényeken alapuló mérlegeléssel történhet, hiszen nincsenek olyan objektív adatok, amelyek alapján egyértelműen megállapítható, hogy mennyi időt vesz igénybe egy egészséges gyermek ápolása és gondozása, valamint az ellátásával kapcsolatos háztartási munka elvégzése. A viszonyítás során a bázisadatot és a beteg gyermek ellátásával felmerülő többlet munkaidő ráfordítás mértékét egyaránt mérlegeléssel kell meghatározni. Erre figyelemmel a Fővárosi Ítélőtábla azt vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság vétett-e olyan hibát, amely kirívóan okszerűtlenné teszi a mérlegelését.

Az ápolási-gondozási díj meghatározása érdekében az I-II. rendű felperesek számba vették mindazokat a tevékenységeket, amelyeket szükségszerűen el kellett végezniük a III. rendű felperes megszületése óta; objektív módon lemért és közismert adatok hiányában becsléssel állapították meg, hogy egy egészséges gyermek ellátása mennyi időt vesz igénybe. Az általuk megadott bázis adatok értelemszerűen csak kiindulásként fogadhatóak el, hiszen természetes, hogy az egészséges gyermekek között is nagymértékű a szóródás, eltérő élethelyzetüktől, mentális és fizikai képességeiktől (ügyességüktől), valamint szociális helyzetüktől függ az, hogy milyen ütemben

fejlődnek. Az eltérő ütemű fejlődés folytán nem határozható meg egyértelműen, hogy mely életkorban válik egy egészséges gyermek annyira önállóvá, hogy már nem igényel segítséget az öltöztetésben, az étkezésben, a tisztálkodásban, illetve egyéb mindennapi tevékenysége ellátásában. Emellett az egészséges gyermekek is hosszú ideig felügyeletre szorulnak, illetve értelmi és érzelmi fejlesztésük időigényes törődést kíván a szülőktől. Valamennyi tevékenység időigényességére figyelemmel nem tűnik okszerűtlennek az elsőfokú bíróság mérlegeléssel levont következtetése, miszerint ötéves korától kezdődően a III. rendű felperes ápolása és gondozása napi 8 óra 31 perccel nagyobb időráfordítást igényel az I-II. rendű felperesektől annál, mintha egy egészséges gyermeket nevelnének. Az általános élettapasztalat szerint ez az időtartam elegendő a III. rendű felperes egészségkárosodása miatt szükségessé váló többlettevékenység elvégzésére, így az időtartam megnövelését a Fővárosi Ítéltábla nem tartotta indokoltnak.

Ugyanígy nem volt ok ennek az időtartamnak a csökkentésére sem, különös tekintettel arra, hogy az I-II. rendű felperesek beteg gyermekük intézményi elhelyezésének időtartamára nem igényeltek kártérítést. Az alperes egyébként is csak általánosságban kérte az e jogcímen megítélt kártérítés csökkentését, de a csökkentés összegét nem határozta meg, és nem dolgozta ki kellő részletességgel a csökkentést lehetővé tevő időtartamokat és számszaki adatokat. Enélkül fellebbezése nem tette aggályossá az elsőfokú bíróság mérlegelését, így a felülmérlegelésre nem volt ok.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság mérlegelése a háztartási kisegítés többletköltségeinek a megállapítása során sem mutatkozott okszerűtlennek. Az elsőfokú bíróság valóban szükségtelenül utalt arra, hogy a III. rendű felperes mozgásképtelensége „munkamegtakarításként” is jelentkezhet. Ettől függetlenül azonban az általános élettapasztalat azt mutatja, hogy a kétéves korig megállapított napi egy óra, majd az azt követő életszakaszra megállapított napi másfél óra többletidő ráfordítás elegendő annak a többlettevékenységnek (külön főzés, pépesítés, szükség esetén külön mosás, fokozott takarítás stb.) az elvégzésére, amit a III. rendű felperes betegsége idézett elő. A Fővárosi Ítéltábla ezért e kártételösszegének növelésére, illetve csökkentésére sem látott okot.

Az alperes alaptalanul kérte a közlekedés és a kíséret többletköltségének a csökkentését is. A szakértői vélemény alátámasztotta, hogy a III. rendű felperes csak gépkocsival szállítható, és gyakori görcsei miatt folyamatos felügyeletre van szüksége. A váratlanul jelentkező görcsök haladéktalan elhárítása érdekében - a sofőrön kívül - kísérőnek is tartózkodnia kell a személygépkocsiban, a kíséret többletköltségét az alperesnek meg kell térítenie. Ezen a kötelezettségén nem változtat az a tény, hogy alkalmasszerűen az I-II. rendű felperesek rokonai és ismerősei biztosítják a kíséretet. A bírói gyakorlat töretlen a tekintetben, hogy a szívésségből nyújtott segítség is megalapozza a kártérítési igényt, a károkozó akkor sem mentesülhet a károkozása miatt szükségessé váló tevékenység díjának a megfizetése alól, ha ingyenes segítségnyújtás történik a károsultak részére.

A Fővárosi Ítéltábla abban nem értett egyet az elsőfokú bírósággal, hogy a rehabilitációs költségeken belül felszámított üzemanyagköltségek csökkenthetőek lennének. A rehabilitációs kezelések ugyanis kizárólag a III. rendű felperes egészségkárosodása miatt váltak szükségessé, a közvetlen okozati összefüggés miatt az alperesnek meg kell térítenie mindazokat a költségeket, amelyek a rehabilitációs kezelések elvégzésével felmerültek [régi Ptk. 355. § (4) bekezdés]. A felszámított üzemanyagköltség a rehabilitációs kezelésekre történő szállítás költségeként merült fel, így annak megfizetése alól az alperes még részben sem mentesíthető. Erre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az I-II. rendű felperesek fellebbezésének helyt adva a DSGM kezelés költségét, a korai fejlesztés költségét, a ... által nyújtott DSGM kezelés költségét, a ... Főiskola költségét, a ... Konduktív Óvoda és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény költségét, valamint a ...

Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola költségét - az I-II. rendű felperesek fellebbezésének helyt adva - a kereseti kérelemben megjelölt összegre emelte fel.

Az elsőfokú bíróság megalapozottnak találta az I. rendű felperes jövedelemvesztesség címén érvényesített kártérítési igényét, ám azt nem a III. rendű felperes másfél éves korától, hanem csupán hároméves korától ítélte meg. E tekintetben a kereset részbeni elutasítására a rendelkezésre álló bizonyítékok nem adtak okot, hiszen az I. rendű felperes egyértelműen úgy nyilatkozott: a gyermek másfél éves korában szándékozott visszamenni dolgozni. Kolléganője tanúvallomása mindezt megerősítette, így nem volt ok annak feltételezésére, hogy az I. rendű felperes gyermekének hároméves koráig otthon marad, ha a III. rendű felperes egészségesen születik meg. Ebből következően a Fővárosi Ítéltábla a III. rendű felperes 1,5-3 éves kora között felmerült keresetvesztesség megfizetésére is kötelezte az alperest, ennek összegét - a fellebbezésnek helyt adva - a kereseti kérelemben megjelölt összeggel egyezően állapította meg, mivel az I. rendű felperes számításainak a helyességét az alperes nem vitatta. Az alperes ezen összeg után is köteles megfizetni a régi Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott törvényes mértékű késedelmi kamatot.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a részbeni megváltoztatása folytán csekély mértékben nőtt az I-II. rendű felperesek pernyertességének a mértéke, ez azonban nem indokolta az őket megillető magas összegű ügyvédi költség további felemelését, mivel így túlzóan magas összegűvé válna az ügy bonyolultságához képest.

A kifejtettek szerint a Fővárosi Ítéltábla a régi Pp. 353. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és az I-II. rendű felpereseket megillető kártérítés összegét - a rendelkező részben foglaltak szerint - felemelte, míg egyebekben helybenhagyta azt.

A fellebbezés tekintetében az alperes pervesztessége a nagyobb arányú, ezért a régi Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében köteles megtéríteni az I-III. rendű felperesek részére a jogi képviseletük ellátásával felmerült fellebbezési eljárási költségeinek az arányos részét. Ennek összegét a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján a fellebbezett értékhez igazodóan állapította meg, amelyhez a 4/A. § (1) bekezdése értelmében hozzáadódik az áfa.

Az I-II. rendű felperesek teljes személyes költségmentessége és az alperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az Itv. 56. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése, valamint a 14. §-a szerint az állam viseli.

Budapest, 2018. április 4.

Dr. Sággy Mária s.k.
a tanács elnöke

Dr. Csordás Csilla s.k.
előadó bíró

Dr. Kincses Attila s.k.
bíró